

EVROPSKÁ NORMOTVORBA V OBLASTI PŘEMĚN SPOLEČNOSTÍ

JAN ČADÍLEK

Fakulta mezinárodních vztahů, Vysoká škola ekonomická v Praze, Česká republika

Abstract in original language

Problematika přeměn společností není v právu EU řešena obecnou úpravou, ale regulace se zaměřuje pouze na některé typy přeměn a to pouze ve vztahu k určitým právním formám společností. Základními předpisy práva EU v této oblasti jsou směrnice. Vzhledem k tomu, že směrnice jsou závazné pro členské státy EU, kterým jsou adresovány, co do cílů, jichž má být jejich prostřednictvím dosaženo, vyvolává evropská novotvorba v oblasti přeměn společností zpravidla rovněž změny vnitrostátní právní úpravy této oblasti.

Key words in original language

přeměny, evropské právo, směrnice, právo společností

Abstract

The issue of the transformations of companies is not regulated by general legal framework but only some aspects of them transformation of companies are regulated. There are regulated only some types of transformation and only in connection with certain types of companies. The basic legal instruments are directives. Due to the fact that directives are binding on Member States only for purpose, directives have to be transformed into the national legislation and therefore cause changes in this area of national law.

Key words

transformation, European law, directives, company law

1. ÚVOD

Jak je všeobecně známo, pro právní řád České republiky má zásadní význam členství ČR v Evropské unii a z toho plynoucí vztah k právu EU. Evropská unie resp. dříve Evropské společenství¹ (dále jen "ES") je budována na principu nadstátnosti, subordinace členských států Evropské unii, tedy podřízení se její vůli v rozsahu na ní delegované pravomoci. V souvislosti s tím získala Evropská unie resp. dříve Evropské společenství

---

¹ Vstupem Lisabonské smlouvy v platnost dne 1. 12. 2009 je Evropská unie nástupkyní Společenství a jako takové jí je přiznána právní subjektivita (viz čl. 1. a čl. 47 Smlouvy o EU).

od členských států pravomoc vytvářet vlastní právní systém - právo EU², dříve komunitární právo. Jedná se o právní normy, které jsou závazné nejen pro členské státy, ale i pro jejich vnitrostátní subjekty – fyzické a právnické osoby. Právo EU můžeme členit na primární právo EU a sekundární právo EU.

Primární právo EU tvoří zakládací dokumenty Evropských společenství a jejich pozdější změny. Tyto smlouvy jsou svojí povahou pramenem mezinárodního práva veřejného, které stanoví základní institucionální strukturu Evropské unie a zakotvují zmocnění a proceduru pro vydávání pramenů sekundárního práva, které s nimi musí být v souladu. Pravidla primárního práva představují jakousi "ústavu" Evropské unie a jsou za podmínek stanovených zejména judikaturou Soudního dvora EU (dříve Evropského soudního dvora, dále jen "ESD")³ v členských státech bezprostředně aplikovatelná a jednotlivci se jich tak mohou přímo dovolávat. V tomto případě tedy není nutná transformace do národního práva, neboť tyto prameny jsou přímo závazné i pro soukromé subjekty a jsou tak považovány také za prameny národního práva.

Sekundární právo EU je tvořeno akty institucí Evropské unie, které mohou být vydávány jen na základě konkrétního ustanovení primárního práva, v němž mají svůj právní základ. Právní akty sekundárního práva musí být jako akty nižší právní síly v souladu se všemi prameny primárního práva. V rámci sekundárních pramenů práva EU rozlišujeme nařízení, směrnice, rozhodnutí, doporučení a stanoviska.

Nařízení jsou závazná ve všech členských státech a vznikají z nich práva a povinnosti jak členským státům, tak také fyzickým a právnickým osobám na jejich území. Jejich ustanovení vyvolávají bezprostřední účinek bez nutnosti transpozice nařízení do národního práva např. ve formě zákona nebo vyhlášky. Nařízení je nástrojem sjednocení (unifikace) právní úpravy v členských státech.

Směrnice jsou závazné pro členské státy, kterým jsou adresovány, a to co do cílů, jichž má být jejich prostřednictvím dosaženo. Forma a metoda dosažení těchto cílů je ponechána na vůli státu. Směrnice obsahují lhůtu, do jejíhož uplynutí musí být zapracovány (implementovány) do vnitrostátního právního řádu. Není-li tak učiněno, porušuje členský stát právo EU a může být sankcionován. Směrnice je třeba chápat jako nástroj sblížení právních úprav jednotlivých členských států, nikoliv jejich unifikace. Členské státy

---

² V rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP) existují zvláštní prameny sekundárního práva. Pro účely tohoto eseje bude od společné zahraniční a bezpečnostní politiky (oblast bývalého druhého pilíře) a zvláštních pramenů sekundárního práva odhlédnuto a pojem "právo EU" je užíván ve smyslu dříve užívaného pojmu "komunitární právo".

³ Evropský soudní dvůr byl Lisabonskou smlouvou přejmenován na Soudní dvůr EU.

jsou vázány účelem uvedeným v textu směrnice a k jeho realizaci mohou využít libovolných prostředků a forem národního práva. Transponované normy se stávají součástí vnitrostátního právního řádu členského státu a zachovávají si národní charakter.

Specifickým pramenem práva EU jsou rozhodnutí Soudního dvora EU resp. dříve Evropského soudního dvora. Zřejmě hlavní funkci Soudního dvora EU resp. ESD je třeba spatřovat v zajišťování a dodržování práva při výkladu a provádění práva EU resp. dříve komunitárních předpisů. Soulad s právem je chápán široce. Jedná se nejen o soulad se striktně formulovanými pravidly, ale i o soulad s duchem, smyslem a účelem zřizovacích smluv a pramenů sekundárního práva⁴. Soudní dvůr EU resp. ESD svými rozhodnutími zajišťuje autoritativní výklad zřizovacích smluv a aktů evropských institucí, zaplňuje mezery psaného práva EU a dovozuje obecné zásady právní. Judikatura Soudního dvora EU resp. ESD však není pramenem práva z hlediska své právní formy, nýbrž z hlediska svého obsahu. Jedná se tedy o její faktickou, nikoli formálně právní závaznost.

Právní řád ČR jako členského státu EU se tedy vzhledem k výše uvedeným skutečnostem vyznačuje tím, že právo EU proniká celým českým právním řádem, obchodní právo nevyjímaje⁵. Stejně jako v ostatních oblastech českého práva, také v obchodním právu platí princip přednosti práva EU před právem vnitrostátním. Právo EU přímo či nepřímo působí téměř ve všech oblastech obchodního práva, přičemž míra ingerence je v jednotlivých oblastech rozdílná. Při analýze evropské resp. dříve komunitární normotvorby v oblasti přeměn společností je tedy zcela namístě zabývat se zároveň jejím dopadem na vnitrostátní právo.

2. EVROPSKÁ NORMOTVORBA V OBLASTI PŘEMĚN SPOLEČNOSTÍ A JEJÍ DOPAD NA ČESKÉ PRÁVO

Relativně obsáhlou část práva EU tvoří právní úprava společností, a proto v této souvislosti hovoříme o evropském právu společností jako o odvětví práva EU. V primárním právu EU má z hlediska právní úpravy společností význam především svoboda volného pohybu osob, která se u společností projevuje jako tzv. svoboda usazování se (viz čl. 49 a čl. 54 Smlouvy o fungování EU), a svoboda volného pohybu kapitálu⁶ (viz čl. 63 Smlouvy o fungování EU). V sekundárním právu EU je základním pramenem

---

⁴ Dědič, J., Čech, P. Obchodní právo po vstupu ČR do EU. 2. vydání. Praha : Bova Polygon, 2005, str. 21

⁵ blíže Dědič, J., Čech, P. Obchodní právo po vstupu ČR do EU. 2. vydání. Praha : Bova Polygon, 2005, str.3

⁶ Dědič, J., Čech, P. Evropské právo společností. 1. vydání. Praha : Bova Polygon, 2004, str. 10

užívaným v oblasti práva společností směrnice⁷. Forma nařízení se uplatňuje především jako nástroj právní úpravy nadnárodních forem společností (nařízení Rady 2137/1985/EHS o evropském hospodářském zájmovém sdružení, nařízení Rady 2157/2001/ES o statutu evropské společnosti, nařízení Rady 1435/2003/ES o statutu evropské družstevní společnosti).

Problematika přeměn společností není v právu EU řešena nějakou obecnou úpravou, ale regulace se zaměřuje pouze na některé typy přeměn a to pouze ve vztahu k určitým právním formám společností. Základními předpisy v této oblasti jsou:

- třetí směrnice Rady 78/855/EHS ze dne 9. října 1978, založená na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy (o EHS), o (vnitrostátních) fúzích akciových společností (dále jen „Třetí směrnice“),
- šestá směrnice Rady 82/891/EHS ze dne 17. prosince 1982, založená na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy (o EHS), o rozdělení akciových společností (dále jen „Šestá směrnice“),
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/56/ES ze dne 26. října 2005 o přeshraničních fúzích kapitálových společností (dále jen „Desátá směrnice“).

Účel Třetí směrnice je třeba spatřovat především v tom, že ochrana zájmů společníků a třetích osob při fúzi vyžaduje koordinaci právních předpisů členských států týkajících se fúzí akciových společností a že bylo vhodné zavést do právních řádů všech členských států institut fúze. V rámci zmíněné koordinace je zvláště důležité zajistit nejen přiměřenou a co nejobjektivnější informovanost akcionářů fúzujících společností, ale také přiměřenou ochranu jejich práv. Stejně tak věřitelé, včetně majitelů dluhopisů, a držitelé jiných cenných papírů fúzujících společností musí být chráněni před škodou způsobenou fúzí. Pro zajištění právní jistoty ve vztazích mezi dotčenými společnostmi, mezi těmito společnostmi a třetími osobami a mezi akcionáři je nutné omezit případy neplatnosti fúze a stanovit na jedné straně zásadu zjednání nápravy pokaždé, kdy je to možné, a na druhé straně krátkou lhůtu pro uplatnění neplatnosti fúze.

Vzhledem k tomu, že mezi operacemi fúze a rozdělení existují jisté podobnosti, byla zanedlouho po Třetí směrnice přijata také Šestá směrnice. Přijetí této směrnice mělo zabránit riziku obcházení záruk, které pro fúze stanovila Třetí směrnice, tím, že byla stanovena rovnocenná ochrana také pro případy rozdělení.

---

⁷ blíže Hodál, P., Alexander, J. *Evropské právo obchodních společností*. Praha : Linde, 2005, str. 23

Tato evropská normotvorba se pochopitelně musela projevit ve vnitrostátním právu členských států - uvedené směrnice musely být implementovány do národních právních řádů. Jako způsob uvedení českého práva do souladu s právem EU (resp. v té době komunitárním právem) byl v případě Třetí a Šesté směrnice zvolen legislativní postup, kdy podstatné principy těchto směrnic byly transponovány do zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku (dále jen ObchZ) v rámci příprav vstupu České republiky do ES/EU novelou obchodního zákoníku č. 370/2000 Sb. Tím bylo dosaženo, že s účinností od 1. 1. 2001 obchodní zákoník upravoval problematiku přeměn obchodních společností a družstev v souladu s Třetí a Šestou směrnicí.

Postupem času se stále více prosazovala myšlenka, aby mezi sebou spolupracovaly a reorganizovaly se kapitálové společnosti z různých členských států. Tyto společnosti se však při fúzích v rámci Evropské unie potýkaly s četnými právními a administrativními obtížemi. S cílem dotvoření a fungování jednotného trhu se proto zdálo být nezbytné přijmout právní úpravu Společenství, která usnadní provádění přeshraničních fúzí různých forem kapitálových společností, které se řídí právními řády různých členských států. Z těchto důvodů došlo k přijetí Desátá směrnice o přeshraničních fúzích kapitálových společností⁸. Základní myšlenka byla taková, že právní řády členských států by měly povolovat a upravovat přeshraniční fúzi kapitálové společnosti z jednoho členského státu s kapitálovou společností z jiného členského státu, jestliže vnitrostátní právo těchto členských států povoluje a upravuje fúze mezi společnostmi daných resp. obdobných právních forem. Vývoj evropské normotvorby v oblasti přeměn společností tedy pokračoval a dne 25. 11. 2005 byla v Úředním věstníku vydána Desátá směrnice, která nabyla účinnosti dne 15. 12. 2005. Členské státy byly povinny ji transponovat do svých národních právních řádů nejpozději do 15. 12. 2007.

Kromě Desáté směrnice byl v rámci ES/EU vydán rozsudek Evropského soudního dvora ve věci sp. zn. C-411/03 SEVIC Systems AG ze dne 13. 12. 2005, který patří mezi významné judikáty z hlediska aplikace svobody usazování a výkladu čl. 43 a 48 Smlouvy o založení Evropského společenství (dále jen „SES“) - nově se jedná o čl. 49 a čl. 54 Smlouvy o fungování EU. Jednalo se o rozsudek v rámci žaloby podané SEVIC Systems AG, společností se sídlem v Německu, proti rozhodnutí místního obvodního soudu, kterým byl zamítnut její návrh na zápis fúze mezi ní a Security Vision Concept SA, společností se sídlem v Lucemburku, do vnitrostátního (německého) obchodního rejstříku z důvodu, že německé právo týkající se přeměn společností upravuje fúzi pouze mezi společnostmi se sídlem v Německu. Smlouva o fúzi (sloučením) uzavřená mezi společnostmi SEVIC Systems AG a Security Vision Concept SA upravovala

---

⁸ Desátá směrnice se vztahuje rovněž na družstva.

zrušení společnosti Security Vision Concept SA bez likvidace a převod celého jejího jmění na společnost SEVIC, bez změny obchodní firmy této společnosti. ESD se tedy zabýval otázkou, zda články 43 a 48 SES musí být vykládány v tom smyslu, že je v rozporu se svobodou usazování společností zamítnout návrh na zápis – v souladu s ustanoveními německého zákona o přeměnách společností – fúze, kterou má v úmyslu uskutečnit evropská zahraniční společnost se společností německou, do německého obchodního rejstříku, protože ustanovení tohoto zákona upravuje přeměnu pouze u právních subjektů se sídlem v Německu.

V rozsudku se uvádí, že rozsah působnosti práva usazování zahrnuje každé opatření, které umožňuje nebo jen usnadňuje přístup do jiného členského státu, než je stát usazení, a výkon hospodářské činnosti v tomto státě tím, že umožňuje účinnou účast zúčastněných hospodářských subjektů na hospodářském životě uvedeného členského státu za stejných podmínek, jako jsou podmínky vztahující se na tuzemské hospodářské subjekty. Přeshraniční fúze, podobně jako jiné přeměny společností, odpovídají potřebám spolupráce a reorganizace společností usazených v různých členských státech. Představují zvláštní způsoby výkonu svobody usazování, které jsou důležité pro řádné fungování vnitřního trhu, a patří tedy k hospodářským činnostem, u nichž jsou členské státy povinny respektovat svobodu usazování upravenou v článku 43 SES. Články 43 SES a 48 SES brání tomu, aby byl v členském státě obecně odepřen zápis fúze uskutečněné zrušením společnosti bez likvidace a převodem celého jmění této společnosti na jinou společnost do vnitrostátního obchodního rejstříku, pokud má jedna z těchto dvou společností sídlo v jiném členském státě, zatímco takový zápis je možný, jsou-li dodrženy určité podmínky, pokud společnosti účastníci se fúze mají obě sídlo na území prvního členského státu. Takové rozdílné zacházení může být připuštěno pouze tehdy, pokud sleduje legitimní cíl slučitelný se Smlouvou o založení Evropského společenství a pokud je odůvodněno naléhavými důvody obecného zájmu, jako je ochrana zájmů věřitelů, menšinových společníků a zaměstnanců, jakož i zachování účinnosti daňových kontrol a poctivosti obchodních transakcí. Krom toho je nezbytné, aby bylo uplatňování takového rozdílu v zacházení způsobilé zaručit uskutečnění takto sledovaných cílů a nepřekračovalo meze toho, co je k dosažení těchto cílů nezbytné.

Podle rozsudku ve věci SEVIC Systems tedy členský stát nesmí upírat svým společností práva, jež jim plynou ze svobody usazování, což plyne z priority komunitárního práva ES/EU. Již tento rozsudek tedy v podstatě znamenal možnost realizovat přeshraniční fúze a Desátá směrnice resp. její implementace do národních právních řádů stanovila pravidla a postupy při jejich provádění pro kapitálové společnosti. Ostatně v souladu s tím Desátá směrnice uvádí, že má usnadnit a nikoliv dovolit přeshraniční fúze.

Český obchodní zákoník uskutečňování přeshraničních fúzi neumožňoval, což bylo kromě výše uvedeného v rozporu také s objektivním

celospolečenským zájmem na funkčním a výkonném národním hospodářství. Takový stav totiž zpravidla významně prodražuje a komplikuje podnikatelské aktivity. Podnikatelé jsou pak nuceni volit jiné právně relevantní způsoby, jak dosáhnout potřebné mobility a efektivity podnikání. Vzhledem k tomu bylo připuštění a právní úprava přeshraničních fúzí i v zájmu podnikatelského sektoru.

Nutnost transpozice Desáté směrnice do vnitrostátních právních řádů představovala v případě českého práva vzhledem k danému normativnímu stavu poměrně obtížně řešitelný problém, neboť Desátá směrnice vytvářela určitý konzistentní systém zdánlivě dosti podobný vnitrostátním fúzím, avšak ve skutečnosti v celé řadě aspektů naopak od vnitrostátních fúzí odlišný. Věcně se nabízely tři možnosti, jak provedení transpozice Desáté směrnice legislativně zajistit. Prvou z nich bylo opět začlenění úpravy do obchodního zákoníku. Další novelizace obchodního zákoníku by však pravděpodobně vedla k prohloubení nepřehlednosti právní úpravy. Jistým problémem se také zdálo být začlenit do obchodního zákoníku problematiku zapojení zaměstnanců při přeshraniční fúzi, která systematicky do obchodního zákoníku nepatří, a která je navíc velmi složitá a obsáhlá.

Druhou možností bylo přijetí zákona o přeshraničních fúzích. Z koncepčního hlediska by toto řešení znamenalo, že – při subsidiaritě obchodního zákoníku jakožto základního předpisu obchodního práva – by bylo třeba vzhledem k potřebě udržení vzájemných vazeb provést celkovou revizi přinejmenším části právní úpravy přeměn, protože jinak by oba předpisy nebyly vzájemně sladěné. Uvedené řešení se zdálo být nevhodné i z důvodu plánované rekodifikace občanského a obchodního práva, neboť v takovém případě by bylo nutné zákon o přeshraničních fúzích podstatně novelizovat či dokonce zrušit a započít s implementačními pracemi od samého počátku.

Konečně třetím legislativním řešením, které se nakonec zdálo být nejvhodnější, bylo přijetí samostatného zákona o přeměnách obchodních společností a družstev. Obecná právní úprava přeměn obchodních společností a družstev v podobě samostatného zákona vznikla tím způsobem, že s účinností k 1. 7. 2008 se zákonem č. 126/2008 Sb. zrušila dosavadní ustanovení obchodního zákoníku, jež upravovala přeměny obchodních společností a družstev, a současně se tato problematika nahradila úpravou obsaženou v zákoně č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev (dále jen „ZPOSD“). Obchodní zákoník však nadále reguluje, jaké skutečnosti se zapisují v souvislosti s přeměnami obchodních společností a družstev do obchodního rejstříku (viz § 38 až 38e ObchZ), vymezuje listiny, které se při té příležitosti ukládají do sbírky listin rejstříkového soudu [viz § 38i odst. 1 písm. d) až g) ObchZ], upravuje zánik obchodní společnosti či družstva při přeshraniční fúzi (§ 68 odst. 1 a 254 ObchZ).

Desátá směrnice ve vztahu k českému právnímu řádu požadovala usnadnit provádění přeshraničních fúzí společností s ručením omezeným, akciových společností a družstev. Avšak ZPOSD v duchu výše citovaného judikátu SEVIC ve snaze o alespoň minimální liberalizaci podnikatelského prostředí a vzhledem k nutnosti naplnění principu svobody usazování obchodních společností a družstev podle čl. 43 a 48 Smlouvy o založení Evropského společenství (nově čl. 49 a 54 Smlouvy o fungování EU) připouští i přeshraniční fúze veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti. Tato úprava též koresponduje s doporučením Komise ES/EU, která považovala za vhodné, aby členské státy ES/EU jakož i ostatní státy Evropského hospodářského prostoru (dále jen „EHP“) i nad rámec Desáté směrnice dovolily ve svých národních právních předpisech realizaci přeshraničních fúzí také pro další formy obchodních společností a vyzývala členské státy ES/EU k co možná nejširší sdružovací svobodě obchodních společností.

3. PŘEMĚNY SPOLEČNOSTÍ A NADNÁRODNÍ FORMY SPOLEČNOSTÍ

Při analýze evropské normotvorby v oblasti přeměn společností je třeba rovněž zmínit předpisy, které upravují některé nadnárodní formy společností. Jedná se o následující předpisy:

- nařízení Rady 2157/2001/ES o statutu evropské společnosti (dále jen „NoSE“),
- směrnice Rady č. 2001/86/ES, kterou se doplňuje statut evropské společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců,
- nařízení Rady 1435/2003/ES o statutu evropské družstevní společnosti (dále jen „NoSCE“),
- směrnice Rady 2003/72/ES, kterou se doplňuje statut evropské družstevní společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců

Je třeba si totiž uvědomit, jakým způsobem je možné evropskou společnost resp. evropskou družstevní společnost založit.

V případě evropské společnosti vymezuje článek 2 NoSE taxativně způsoby, jakými lze evropskou společnost založit. Vyplyvá z něj, že evropskou společnost není možné založit „na zelené louce“, ale pouze v rámci reorganizace vybraných existujících forem podnikání, a to navíc jen těch, jejichž působení vykazuje nějaký nadnárodní prvek. Existuje 5 povolených způsobů založení SE, přičemž jedním z nich je fúze dvou či více akciových nebo evropských společností, které jsou založeny podle práv členských států EU a mají (zapsané) sídlo i hlavní správu (správní ústředí) v EU, pokud nejméně dvě z nich podléhají národním právním předpisům

různých členských států. Článek 2 NoSE rovněž stanoví, že akciová společnost založená podle práva členského státu, která má sídlo a správní ústředí v EU, může být přeměněna na SE, pokud má alespoň dva roky dceřinou společnost řídicí se právem jiného členského státu.

Podle článku 2 NoSCE může být evropská družstevní společnost založena mimo jiné

- fúzí družstev založených podle práva členského státu, která mají sídlo i správní ústředí v EU, řídí-li se alespoň dvě tato družstva právem různých členských států,
- přeměnou družstva založeného podle práva členského státu, které má sídlo i správní ústředí v EU, pokud má po dobu alespoň dvou let provozovnu nebo dceřinou společnost řídicí se právem jiného členského státu.

3.1 NADNÁRODNÍ FÚZE

Mezi evropskými předpisy upravujícími přeměny společností a evropskými předpisy upravujícími nadnárodní formy společností existuje v určitých případech značná provázanost, kterou je možné demonstrovat například na pojmu „nadnárodní fúze“.

Pojem „nadnárodní fúze“ je v nejobecnější rovině třeba chápat jako fúzi, která se podřizuje více právním řádům, neboť se jí účastní společnosti s odlišným osobním statutem⁹ – jejich vnitřní poměry se řídí různým právem (zpravidla se bude jednat o právní řád státu, kde má společnost (zapsané) sídlo). V rámci českého právního řádu bylo možné poprvé realizovat nadnárodní fúzi díky Nařízení o SE, jehož ustanovení nabyla účinnosti a jsou tedy přímo aplikovatelná v jednotlivých členských státech EU od 8. října 2004. Na základě tohoto nařízení je možné uskutečnit nadnárodní fúzi dvou či více akciových (nebo evropských) společností z různých členských států EU za podmínky, že nástupnická společnost musí mít právní formu SE. Založení SE tedy po řadu let představovalo jediný možný resp. jediný výslovně upravený způsob realizace nadnárodní fúze.

Jak již bylo uvedeno, vývoj práva EU (resp. v té době komunitárního práva) v oblasti práva společností resp. přeměn společností pokračoval dál a dne 15. 12. 2005 nabyla účinnosti Desátá směrnice, jejíž základní myšlenka byla taková, že právní řády členských států (resp. států EHP) by měly usnadnit provádění přeshraničních fúzí různých forem kapitálových společností, které se řídí právními řády různých členských států. Měly by povolovat a

---

⁹ Čech, P. Systém nadnárodních fúzí v platném právu. Zpravodaj Jednoty českých právníků, roč. 19, 2009, č. 1, str. 29

upravovat přeshraniční fúzi kapitálové společnosti z jednoho členského státu s kapitálovou společností z jiného členského státu, jestliže vnitrostátní právo těchto členských států povoluje a upravuje fúze mezi společnostmi daných resp. obdobných právních forem.

Členské státy byly povinny transponovat Desátou směrnici do svých národních právních řádů nejpozději do 15. 12. 2007. Český zákonodárce tento termín nedodržel, neboť k implementaci Desáté směrnice do českého právního řádu došlo až k 1. 7. 2008 účinností ZPOSD. Přijetí právní úpravy přeshraniční fúze znamenalo, že jedna z nejdůležitějších výhod Nařízení o SE spočívající v možnosti realizovat nadnárodní fúzi tak do značné míry ztratila svou váhu. Právní úprava přeshraniční fúze obsažená v Desáté směrnici a následně v ZPOSD totiž v rozhodující míře vychází z ustanovení NoSE o založení evropské společnosti nadnárodní fúzí.

Na rozdíl od právní úpravy založení SE nadnárodní fúzí společnost, která je výsledkem přeshraniční fúze akciových společností, nemusí mít právní formu SE. Navíc ZPOSD umožňuje jak v rámci vnitrostátní fúze, tak za určitých podmínek také při přeshraniční fúzi, provádět tzv. křížové fúze. Jedná se o fúze akciových společností (resp. společností obdobné právní formy, např. AG) se společnostmi s ručením omezeným (resp. jim odpovídajícími zahraničními právními formami společností, např. GmbH). Je zřejmé, že právní úprava obsažená v Desáté směrnici a na ni navazující vnitrostátní právní úprava přeshraniční fúze nabízejí rozmanitější škálu možností realizovat fúzi než Nařízení o SE. K zakládání SE za účelem uskutečnění nadnárodní fúze tedy již zřejmě není podstatnější důvod.

4. ZÁVĚR

Problematika přeměn společností není v právu EU řešena obecnou úpravou, ale regulace se zaměřuje pouze na některé typy přeměn a to pouze ve vztahu k určitým právním formám společností. Základními předpisy práva EU v této oblasti jsou směrnice. Vzhledem k tomu, že směrnice jsou závazné pro členské státy EU, kterým jsou adresovány, co do cílů, jichž má být jejich prostřednictvím dosaženo, vyvolává evropská novotvorba v oblasti přeměn společností zpravidla rovněž změny vnitrostátní právní úpravy této oblasti.

Při analýze evropské normotvorby v oblasti přeměn společností je třeba zaměřit pozornost také na předpisy, které upravují některé nadnárodní formy společností, neboť určité způsoby založení některých nadnárodních forem společností jsou ve své podstatě přeměnou.

Mezi evropskými předpisy upravujícími přeměny společností a evropskými předpisy upravujícími nadnárodní formy společností existuje v určitých případech značná provázanost.

Je možné očekávat, že evropská normotvorba v oblasti přeměn společností neřekla svoje poslední slovo. Významnou roli zde hraje judikatura ESD

resp. Soudního dvora EU a snaha o liberalizaci podnikatelského prostředí a nutnost naplnění principu svobody usazování obchodních společností a družstev. Důležitý je rovněž postoj Komise EU, která považuje za vhodné, aby členské státy EU i nad rámec Desáté směrnice dovolily ve svých národních právních předpisech realizaci přeshraničních fúzí také pro další formy obchodních společností, čímž vyzvala členské státy EU k co možná nejširší sdružovací svobodě obchodních společností. V souvislosti s problematikou přeměn společností nelze opomenout ani oblast nadnárodních forem společností a její případný další rozvoj.

Literature:

- Čech, P. Systém nadnárodních fúzí v platném právu. Zpravodaj Jednoty českých právníků, roč. 19, 2009, č. 1, s. 29-44.
- Dědič, J., Čech, P. Evropské právo společností. 1. vydání. Praha : Bova Polygon, 2004. 531 s. ISBN 80-7273-110-6.
- Dědič, J., Čech, P. Obchodní právo po vstupu ČR do EU. 2. vydání. Praha : Bova Polygon, 2005. 485 s. ISBN 80-7273-122-X.
- Hodál, P., Alexander, J. Evropské právo obchodních společností. Praha : Linde, 2005. 267 s. ISBN 80-7201-520-6.

Contact – email

jancadilek@seznam.cz